

Paşa KƏRİMOV

Filologiya və İslamşünaslıq üzrə doktor

Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutu
pasha_kerimov@list.ru

NƏSİMİ ARDICILI HEYRƏTİNİN DİVANI

Açar sözlər: Nəsimi, divan, qəzəl, şeir, Azərbaycan
Key words: Nasimi, divan, ghazal, poems, Azerbaijan
Ключевые слова: Насими, диван, газель, стихи, Азербайджан

Böyük Azərbaycan şairi İmadəddin Nəsiminin (1369-1417) ölümünün 700 illiyinin qeyd edildiyi ərəfədə onun və ardıcılarının ədəbi irsinə, əsərlərinin müxtəlif dünyə kitabxanalarında saxlanan əlyazma nüsxələrinə diqqət artmışdır. Son dövrlərdə Ankaranın Milli kitabxanasından Nəsiminin ənənəvi divanının iki nüsxəsinin surəti əldə edilmişdir. 83 və 308 vərəqdən ibarət bu əlyazmalar şairin və ardıcılarının yaradıcılığının öyrənilməsi baxımından böyük maraq kəsb edir.

Nəsiminin davamçılarından olan, XV-XVI əsrlərdə yaşamış hürufi şairimiz Sürürinin son zamanlarda Vatikanın Apostol Kitabxanasından, Türkiyə kitabxanalarından əldə edilmiş 3 əlyazma nüsxəsi şairin irsinin özündən sonrakı dövr ədəbiyyatımıza təsirinin öyrənilməsi baxımından əhəmiyyətliüdür. Qeyd etmək istərdik ki, yaradıcılığında Nəsimidən təsirlənən şairlər içində hürufi olan və olmayanlar vardır. Tədqiqatçılar göstərilər ki, Qaraqoyunlu dövrünün hürufi şairi Cahangir Qəhrəmanov (1405-1467) yaradıcılığında Nəsiminin, hürufiliyin təsiri bariz şəkildə nəzərə çarparsa da, həyatda o, hürufi təqibəsinə, cəzalandırılmasına [1, s. 95f.]

XVI əsrlərdə yaşamış osmanlı şairi Heyrətinin yaradıcılığında Nəsimi irsinin təsiri hiss olunsa da, onun hürufi adlandırmaq olmaz. Son vaxtlarda Ankaranın Milli kitabxanasından onun türkcə divanının surətini əldə etmişik. “Divanı-Heyrəti” başlığı ilə başlanan bu divan, sondan naqis olsa da, burdakı şeirlər bir sıra məsələlərin işıqlandırılmasında, Anadoluda, Osmanlı imperatorluğunun müxtəlif bölgələrində Nəsimi irsinin yayılmasının öyrənilməsində bizə yardım edir. Dīvanın əlimizə çatmış hissəsi 105

qəzəl və 146 həzriyəli 1. əsrdən ibarətdir. İndiyə qədər Heyrətinin Nəsiminin

*Firqətin dərdi, nigara, bağırı qan eylədi,
Ruzigar oldu müxalif, vəsli hicran eylədi*

– mətləli qəzəlinə yazdığı 6 bəndlik təxmisindən xəbərimiz vardı. “Təxmis-i-Heyrəti qəzəli (fəryadi)-Nəsimi” (“Nəsiminin qəzəlinə (fəryadına) Heyrəti təxmişi”) başlıqlı şeir Nəsimi divanının professor Cahangir Qəhrəmanov tərəfindən tərtib edilmiş elmi-tənqidi mətninin ön sözüne daxil edilmişdir [2, s.67-68]. Məlum olduğu kimi, təxmis klassik poeziyanın elə bir janrıdır ki, burada bir şair başqasının şeirinin, əsasən qəzəlinin hər beytinə mənə, vəzn, qafiyəcə uyğun gələn üç misra əlavə edir və beləliklə, beş misralıq bəndlərdən ibarət poetik əsər ortaya qoyur. Təxmislərdə bir şairin digərinin ədəbi irsindən təsirləndiyi, bəhrələndiyi görünür, örnək şeirin müəllifinə qarşı hörmət ifadə olunur. Heyrəti təxmisində Nəsimi qəzəlinin beytlərinə əlavə etdiyi misraları onun vəhdəti-vücut fəlsəfəsini ifadə edən təsəvvüfi fikirlərinə uyğunlaşdırmağa çalışmışdır. Qeyd edək ki, XVI əsrdə yaşamış osmanlı şairləri Üsuli, Heydəri və Kəlaminin də Nəsimi qəzəllərinə yazdıqları təxmisləri əlimizə çatmışdır. Bundan başqa, Nəsiminin ölümündən iyirmi il sonra h.840-cı ildə (m.1437) tərtib edilmiş Ömər İbn Məzidın “Məcmuətün-nəzair” adlı nəzirələr toplusunda Nəsiminin

*Yanaram eşqdən axar gözlərimdən yaşlar,
Firqətin dərdi çıxardı yurəgimdən başlar*

– beytiylə başlanan qəzəlinə Həssan, Şəmsi, Zeyni, Şeyx oğlu, Rumi, Firqəti, Hərim, Əzhəri, Nəbi, Safi, Hacı Müt’i, Şeyx, Ömər kimi osmanlı şairlərinin nəzirələri verilmişdir [3, s.171-181]. XV əsrdə yaşamış Türkiyə şairləri Əhməd Paşa və Nicati də Nəsimi şeirlərinə nəzirələr yazmışlar ki, bu da şairin ədəbi təsirinin həmin bölgədə geniş yayıldığını göstərir. Nəsiminin türkdilli poeziyada böyük nüfuzunun bir göstəricisi də orta əsrlərdə onun təxəllüsü ilə bir sıra şairlərin əsərlərində yazılmasıdır. “Nəsimi” təxəllüsü ilə şeirlər yazan bəzi şairlərin əsərləri yanlış olaraq Nəsimi divanına daxil edilmişdir. “Nəsimi” təxəllüslü şairlər problemi hələ də tədqiqatçıları düşündürməkdədir.

Osmanlı müəllifi Qəstəmonulu Lətfi (1491-1582) 1546-cı ildə təmamlaşdığı təzkirəsində bərsində “Heyrəti-rəhmətulləhi” şüarını deyərək Heyrətinin artıq vəfat etdiyini, sağlığında dərviş məşrəb (dərvişxasiyyət) və cəfəri məzhəb (şiə) olduğunu, ömrünün sonlarında gözlərinin tu-

tulduğunu qeyd edir. Bundan başqa, Lətif şairin məzarının ziyarətghına çevrildiyini, onun sadə dillə yazdığı aşiqanə şeirlərinin xalq içində məşhur olduğunu xəbər vermişdir [4, s. 141].

Heyrətinin divanındakı şeirlərdə onun dərviş xasiyyətli, şiəməzhəb şair olduğu barədə deyilənlər təsdiqlənir. Tədqiqatçıların fikrincə, o, əvvəlcə gülşəni, sonra isə bəktaşî təriqətinə mənsub olub. Heyrəti əsərlərində özünü dərviş, Rum əbdalı, Həzrət Əlinin qulu adlandırır. Şairin divanından bəzi nümunələr gətirək:

*Hər gədə bir yadı-şahə bəndə olmuşdur, vəli,
Biz də Rum əbdaliyüz, bizüm Əldür şahimiz...
Bir fəqiri-məskənət torpağıdır məskən bizə,
Biz gəlməmişdik; Əhrət, dərvişlikdət cəvəhrimiz [4, s. 145].*

*Ol dəstgiri, qaldı ayaqlarda Heyrəti,
Şəhim Əldür, eylə müürvət zamanıdır [5, v. 10a].*

*Qoməsin Heyrətiyi ayaqda,
Şahi-Düldülsəvarə bilürəyin [5, v. 25b].*

*Heyrəti, gör bəngi bir əbdali-yekrəngəm bu gün,
Göz yumub ağü qarəsindən cahanın fariğəm [5, 26a].*

Şairin özünü əbdali-yekrəng adlandırması diqqəti cəlb edir. Yekrəng olmaq Tanrının vəhdətində özünü, insanın vəhdətini yox etmək, onun rənginə bürünmək deməkdir [6, s. 160].

Nümunə gətirilən misralardan Heyrətinin şiəməzhəb, eyni zamanda, təriqət şairi olduğu görünür. Şeirlərindən birində “Xümxaneyi-vəhdətdə tənü can dilədim, cana” [5, v. 3b], – deyən şair dünyanı vəhdəti-vücuđ fəlsəfəsi baxımından dərk etdiyini bildirməkdədir. Başqa bir şeirində “Mən ədən mülkini bir guşeyi-vəhdət bilürəm” [5, 23b], – deyən şair cənnəti təsəvvüf əhlinin təsəvvüründəki vəhdətin bir guşəsi olaraq gördüyünü iddia edir.

Beytlərindən birində Heyrəti qürbətə yaşadığını, geriye, Əcəm mülkünə qayıtmaq istədiyini deyir:

mək olar. Onun şeirlərinin Azərbaycan türkcəsinə yaxın bir dildə yazılması bu ehtimalı daha da gücləndirir. Divandakı şeirlərdən birindən bəlli olur ki, Heyrəti Makedoniyanın paytaxtı Üsküp (Skopye) şəhərində, Vardar çayının sahilində yaşamışdır:

*Heyrətinin başına Üsküb şəhrin dar edən,
Gözlərim yaşını Vardar etmə, şahim getməgil [5, v. 20b].*

Bu, Əlişir Nəvainin təmsalında Şərqdə Orta Asiyanı, Qərbdə Balkan yarımadasını əhatə edən Nəsimi ədəbi təsirinin geniş miqyasını daha bariz şəkildə təsəvvür etməyimizə yardımçı olur. Heyrətinin 1534-cü ildə vəfat etməsi barədə məlumatımız vardır. Qeyd etdiyimiz kimi, Heyrəti hiyyəti olmamış, lakin Nəsiminin təsiri ilə bir sıra şeirlərini yazmışdır. Nəsiminin ardınca Heyrəti də “Gəlür”, “Ancaq”, “Yox”, “Gərək”, “İmiş”, “Bu gün”, “Eylədün”, “Kibi”, “Etdi” və s. rədifli qəzəllər yazmışdır. Bundan başqa, şairin işlətdiyi obraz və məcazlarda Nəsiminin təsiri aydın görünür. Məlum olduğu kimi, hürufilər, o cümlədən, Nəsimi şeirlərində insan surətində Tanrının, Quranın təcəlli etdiyinə inanır, bu səbəbdən insanın müqəddəs varlıq olduğunu iddia edirdilər. “Sərkeş” rədifli qəzəlində Heyrəti sufilərin insan surətinə səcdə etməsindən danışır [5, v. 17]. “Etdün” rədifli qəzəlində Heyrəti gözəlin-insanın üzündə ayəti-Həqqin-Quran ayələrinin təcəlli etdiyini deyir, Sair bu seirdə Nəsimi və djəgər hürufilər kimi ərəb əlifbasının hərflərindən bəstəli şüarə yazılmaq üçün istifadə etmişdir.

*Ey yüzi ayəti-Həqq, yənə nə əfsun etdün,
Ani-vəhdətdə əlif qamətimi nun etdün.
Bir əlif çəkmiş idim yanına, bir dağ urdun,
Yənə dil dərdini, cana, bir ikən on etdün [5, v. 22b].*

Bəlli olduğu kimi, Nəsimi türkdilli Azərbaycan poeziyasında divan şeiri qəlbində fəlsəfi fikri ifadə edən mütəfəkkir şair olmuşdur. Onun ardıcılı olan Heyrətinin şeirlərində də fəlsəfi fikirlərin əksini tapdığını görürük. Şairin divanındakı birinci seiri, “Nədəndür” rədifli iyirmi altı beytlik qəzəl kəimün, dünyanın yaradılması səbəblərinə, quruluşuna, insan cə-

bu başa düşürük. Bu fakt əsaslanaraq şairin əslən Azərbaycan türkü olduğunu, sonradan naməlum səbəbdən məkanını dəyişdiyini ehtimal et-

*Kəimün kimin nəqşi-tərənə,
Kəimün ahü vaveyia, nədəndür?*

*Kimisi bir palasi-köhnə bulmaz,
Libası kiminin diba nədəndür?
Kimi dünyəvi üqbadan mübərri,
Kimi təbii adıyla nədəndür?
Kimi seyyid, kimi Mənsuri-bərdar,
Kimi Keyxosrovü Dara, nədəndür?
Bə'nər bir zərrəyə qılısan tımaşa.
Görərsən bir günəş, aya, nədəndür?
Və Jəvha. Heyrətini, heyət ələmsi,
Biləməz əslini, əsla, nədəndür? [5, v.1a-1b].*

Klassik poeziyada, təsəvvüf ədəbiyyatında, hürufi şairlərin yaradıcılığında 922-ci ildə Bağdadda şəriət alimlərinin fitvası ilə amansızcasına qəflə yefirilən Həllac Mənsur əqidəsi, eşqi, Haqqa məhəbbəti uğrunda şəhid olmuş təmənnəsiz, fədakar aşiqin rəmzinə çevrilmişdir. Həllac Mənsurun obrazı xüsusilə Nəsiminin şeirlərində müqəddəsləşdirilmiş, əbədləşdirilmişdir. Bu təsəvvüf şəhidi nə qədər şairin ilham mənbəyinə çevrilsə də, tədqiqatçıların göstərdiyi kimi, poeziyamızda onun fədakar aşığıvini Nəsimi qədər mədh edən olmamışdır [7, s.102]. Heyrəti də onun ardınca Nəsimi qədər coşğun bir ehtirasla olmasa da, ayrı-ayrı şeirlərində Mənsurun eşqi yolundakı fədakarlığını yad etmişdir:

*Ey soran əhvali-eşqi bəndən axır mübənu,
Kimsəni oda yakarlar, kimsəni bərdar olur [5, v.8b].*

Burada eşqi yolunda bərdar olandan, dara çəkiləndən danışan şair Mənsur Həllacı xatırlamaqdadır. Nəsiminin ardınca Heyrəti də şeirlərində Mənsur kimi, zahiri, cismani aləmdə yox olub, batini, mənəvi aləmdə var olan aşiqin fədakar eşqini təbliğ edir. Bu eşqin ən böyük mükafatı öz məhəbbətindən keçib Tanrıya qovuşmaqdan ibarətdir. Əbi aşiq qarşısına çıxan bütün çətinliklərə dözərək kamillik yolu ilə getməlidir:

lıqda, coşğunluqda Nəsimi təsiri nəzərə çarpır. Onun “Əsiriyüz”, “Görünməz”, “Yok” kimi şeirlərini dediyimizə nümunə gətirə bilərik.

Heyrəti şeirlərində böyük özbək şairi Əlişir Nəvainin təsirini də görə bilərik. O, Nəvainin “Tut” rədifli qəzəlinə iki, “Bəhs” rədifli qəzəlinə bir nəzərə yazmışdır. Şairin yaşadığı dövr-XVI əsrin əvvəlləri elə bir dövr idi ki, bu zaman hələ Füzuli nüfuzu geniş yayılmış, imkanı oldu cəmənir, Nəsimi ilə bərabər Nəvai təsiri türk şairlərinin yaradıcılığında geniş yayılmışdı. Hətta XVI əsr müəllifi Lətifi, bir sıra bəhs qəzəlinə Füzulini Nəvai üslubunda yazan şair kimi dəyərləndirirdilər. Təzkiyəsində Füzulini öz müasiri adlandıran Lətifi yazırdı: “Bu dövr şüərəsindəndir. Nəvai tərzinə qərib bir təzi-dilfirib və üslubi-əcibi vardır. Tərzində məbdə və təriqində müxtəredir” [4, s.65]. Göründüyü kimi, son cümləsində Lətifi tərzində məbdə (ibtidasını qoyan – P.K.), təriqində (yaradıcılıq yolunda – P.K.) müxtərə (ixtiraçı – P.K.) olan Füzulinin yenilikçi, orijinal sənətkar olduğunu etiraf etmişdir.

Nəsimidə otduğu kimi, Heyrəti əsərləri arasında da kifayət qədər dünyəvi eşqi, real, konkret gözəli vəsi edən şeirlər vardır. Şair sadə, danışq dilinə yaxın bir dillə sevgilisi tərəfindən rədd etdiyini belə etiraf edir:

*Ol gözəllər padşahi rədd edər bən bəndəsin,
Səyə kibi yerlərə saldı yənə əfkəndəsin.
Kimə yanım, yakulum, bilməm əlindən, ey fəraq,
Adəmin canın yakar bir atəşi-suzəndəsin.
Göz görə sənsiz şəbi-tar oldu ruzi-rövşənim,
Qəndəsin, ey aftabi-ələmara, qəndəsin [5, v.26 b].*

Heyrətinin şeirləri Nəsimi, Nəvai əsərləri ilə səsleşməsi, dilinin sadəliyi, Azərbaycan türkcəsinə yaxınlığı, obrazlarının orijinallığı, deyim tərzini bənzərsiz və bəzi sənədlərdə təbii olaraq istifadə edilən Azərbaycan türkü olub-olmadığının araşdırılması gələcək tədqiqatların mövzusu olmalıdır. Heç şübhəsiz, Azərbaycan ədəbiyyatının, Nəsimi poeziyasının təsir dairəsini daha bərtərəfli öyrənmək baxımından Heyrəti-

Düdümlü ol mahiyə kim., mövca etdi. ümmandan. cüda.
Heyrətini astanı-yardən dur etdi dövr.
Bülbülü-guyadurur guya gülüstəndən cüda

Əhli-şərafətə bənümün, ey yar, neytdür bən sana?
Eylədün candan bəni bizar, netdüm bən sana?
Ahi-suzla tatlı canımdan usandırdın bəni,
Söylə, lütf et, ey şəkərgöftar, netdüm bən sana?
Su kibi yüz sürmədən qeyri ayağın tozına,
Toğru de, ey sərvi-xoşraftar, netdüm bən sana?
Əlimi surdum daməni-pakuna, yoxsa xarvəş,
Ey ləbi qönçə, yüzi gülzar, netdüm bən sana
Xatir incitmək əcəb mərdümlük, adəmlikmidür.
Ey mələkmənzər, pəririxsər, netdüm bən sana?
Heç düşərmə şənünə böylə münafıqlıq sənün,
Andən, ey əğyar, vay tərrar, netdüm bən sana?
Heyrətiyəm, sevdigümdən qeyri heç bir vəch ilə,
Nə suçum, ya nə günahım var, netdüm bən sana?

Cahanı yandırdı tari-intizar,
Qamətim lam etdi bari-intizar.
Həmdənim ah oldu, yarım dərdü qəm,
Həm yerim sənsiz diyari-intizar.
Gəl iriş kim, dərd sərverdidi bizə,
Ey ləbi meygün xumari-intizar.
Mövtdən daxi əşəddür, Həq bilür,
Əhli-şərafətə bənümün, ey yar, neytdür bən sana?
Sən gedəldən kəm degül, ey səngdil,
Cami-dildə inkisari-intizar.
Canü dil ayinəsində hasili,
Getmədi bir dəm qübari-intizar.
Ey yüzi gül, neçə yerin bülbülün,
Yeri sənsiz ola xari-intizar.
Qəndəddür, neylər deyərsən Heyrəti,
Kari zarü yeri ğari-intizar.

Yenə bir güzgüdə canımdan ayrıldım, müsəlmanlar,
Bəni ağlan ki, cananımdan ayrıldım, müsəlmanlar.
Cəhanda heç bana ölməkdən özgə çarə qalmadı,
Mədəd, bən xəstə dərmanımdan ayrıldım, müsəlmanlar.
Vücudum mülki başlasun qo viran olmağa yap-yap,
Çü bən ol kəc nihanımdan ayrıldım, müsəlmanlar.
Bənə rəhm, vələyüb kafən, müsəlman ağlasa zülmü,
Bu gün ol namüsəlmanımdan ayrıldım, müsəlmanlar.
Dilü can əskərin yağmayə verdi əskəri-möhmət,

Çün. Ə. dövlətli. sultanımdan ayrıldım, müsəlmanlar.
Əcəbmidür gözüm yaşı bənüm abi-rəvan olsa,
Boyu sərvi-xuramanımdan ayrıldım, müsəlmanlar.
Əcəbmi Heyrəti kibi gəzərsən zarü sərgərdan,
Çün o şuxi-cənəniməah ayrıldım, müsəlmanlar.

Ey bənim halım soran, bən bilməzəm, cananə sor,
Bəndənin əhvalını var, həzrəti-sultanə sor.
Qüssəvü əndühü qəmdən bil nədür halım bənüm.
Dustum ya ki, inanmazsan əgər, yaranə sor.
Ol çiraği-hüsni-ələmtabə var, ey bin ah,
Bu dili-viranənin halını yanə-yanə sor.
Var yürü, ey eşqi-xalis istəyəm, qəlbində bul.
Gəl, gəl, ey gənci-firavan istəyəm, viranə sor.
Dəğmə bir heyvan nə bilsün ləzzəti-xuni-qəmi.
Heyrəti, ol nemətin dadını bən heyranə sor.

Ey xacə, sanma sən bizi şəhvət əsiriyüz,
Didari-Həqq, eşqü məhəbbət əsiriyüz.
Sübhi-səfa kibi nola olsaq güşadədil,
Sadiqləriz cəhanda, sədaqət əsiriyüz.
Azadək vilayətinün padşahiyyüz,
Biz xanədani-şahi-vilayət əsiriyüz.
Baş əgməzüz irərsə gögə başi cahilün,
Ar qılır əfəndi, zərəfət əsiriyüz.
Ey Heyrəti, ayaq tozu bir qaç gədaləriz,
Biz sanma bən fənadə rəvasət əsiriyüz.

Bahar irişdi, cam içmək gərəkdür,
Şərabə-lalə vəm içmək gərəkdür.
Keçüb ağü qarısından cəhanın,
Oturub sübhü şəm içmək gərəkdür.
Hələ əksükligin anladığı bu,
Bu əyyami təman içmək gərəkdür.
Dilərsən kim, olasan qəmdən azad,
Müdam içmək, müdam içmək gərəkdür.
Bu günlərdə həmişə, Heyrəti, var,
Olub rüsvayi-am içmək gərəkdür.

Yüzi Həyy, fitnəsi çox, şəfqəti az,
Gözi kibi özi də şuxi-tənmaz.
Bəni öldürmək için, heç vəfasız,
Nədən bu, bənə qimət, bu qədər nəz.
Əcəb seyd eylədün könlüm hümasın,
Nəzirin görmədim, vallah, şəhnaz.

*Cəhanda bu gözəllər çoxdur, əmma
Həbibim, sənə bənzər az olur, az.*

*Rəqibin kibi orğan yarışuği,
Hələ bən görmədim ustadi-canbaz.
Bu gün meydanda cana can qodi çün,
Bənüm bu Heyratıdan cana qalmaz.*

*Neçə gündür ki, dildarum görünməz,
Bütün gün ağlarım, yarım görünməz.
Xəzan oldu yenə baği-dili-can,
Nihali-xub rəftarum görünməz.
Dila, zar ol ki, bir xeyli zamandır,
Bənüm yari-dilazarum görünməz.
Olubdur varlığım la yoxluğum bir,
Cəhanda olalı varum görünməz.
Fəğan et, Heyrəti, daim çü bülbül,
Qəti ol yüzi gülzarum görünməz.*

*Yenə yarumdan ayru düşdüm bən,
Qəmküsarumdan ayru düşdüm bən.
Tərk edüb şəhri-yarı, yoldaşlar,
Şəhriyarumdan ayru düşdüm bən.
Bən niyaz eylədükcə naz edici,
Şivəkarumdan ayru düşdüm bən.
Aşiqanə qıya-qıya baxıcı,
Qənzəkarumdan ayru düşdüm bən.
Şövq ilə Heyrətiyi bülbül edən,
Gülüzarumdan ayru düşdüm bən.*

ƏDƏBİYYAT

1. Rəhimov Ə. Türk şairi Üsulinin Nəsimi qəzəlinə yazdığı təxmis. AMEA məruzələri, XXXVI cild, № 2, 1980.
2. İmaddədin N. Əsərləri. Üç cildə, birinci cild. Elmi-tənqidi mətnin tərtibi və müqəddimə Cahangir Qəhrəmanovundur. Bakı, "Elm", 1973.
3. Ömər bin Məzid. Məcmuətün-nəzair. Hazırlayan: Doç. dr. Mustafa Canpolad. Ankara, Ankara Üniversitesi basımevi, 1982.
4. Lətifi. Təzkireyi-Lətifi. İstanbul. "İqdam" mətbəəsi, 1314.
5. Heyrəti. Divan. Əlyazma. Ankara Milli Kitabxanası, № 3433.
6. Məmmədli N. Seyid Yəhya Şirvani və xəlqətlik. Bakı, 2016.
7. Şenödeyici Özer. Nesimi ve hurufilik kitabı. İstanbul, "Kesit yayınları", 2015.
8. Həbibbəyli İ. Ədəbi şəxsiyyət və zaman. Bakı, "Elm və təhsil", 2017.

Pasha Kerimov

DIVAN BY HEYRATI, THE FOLLOWER OF NASIMI

Summary

Discovered in the National Library of Ankara, the divan of the Turkish poet of the XVI century gives us information about the spread of the influence of Nasimi's creativity in the Middle Ages in the Ottoman Empire. This incomplete divan consists of more than one hundred ghazals and one tarjiband. From the verses, we learn that Heyrati lived in Skopje, the present capital of Macedonia. Heyrati was a talented poet, wrote his verses in a relatively simple language. In a number of his images we see the influence of Nasimi's works.

Паша Керимов

ДИВАН ХАЙРЕТИ – ПОСЛЕДОВАТЕЛЯ НАСИМИ

Резюме

Обнаруженный в Национальной Библиотеке Анкары Диван турецкого поэта XVI века Хайрети дает нам сведения о распространении влияния творчества Насими в средние века в Османской империи. Этот неполный диван состоит из более ста газелей и одного тарджибанда. Из стихов мы узнаем, что Хайрети жил в Скопье – столице нынешней Македонии. Хайрети был талантливым поэтом, свои стихи писал на сравнительно простом языке. В ряде его образов мы видим влияние произведений Насими.